

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

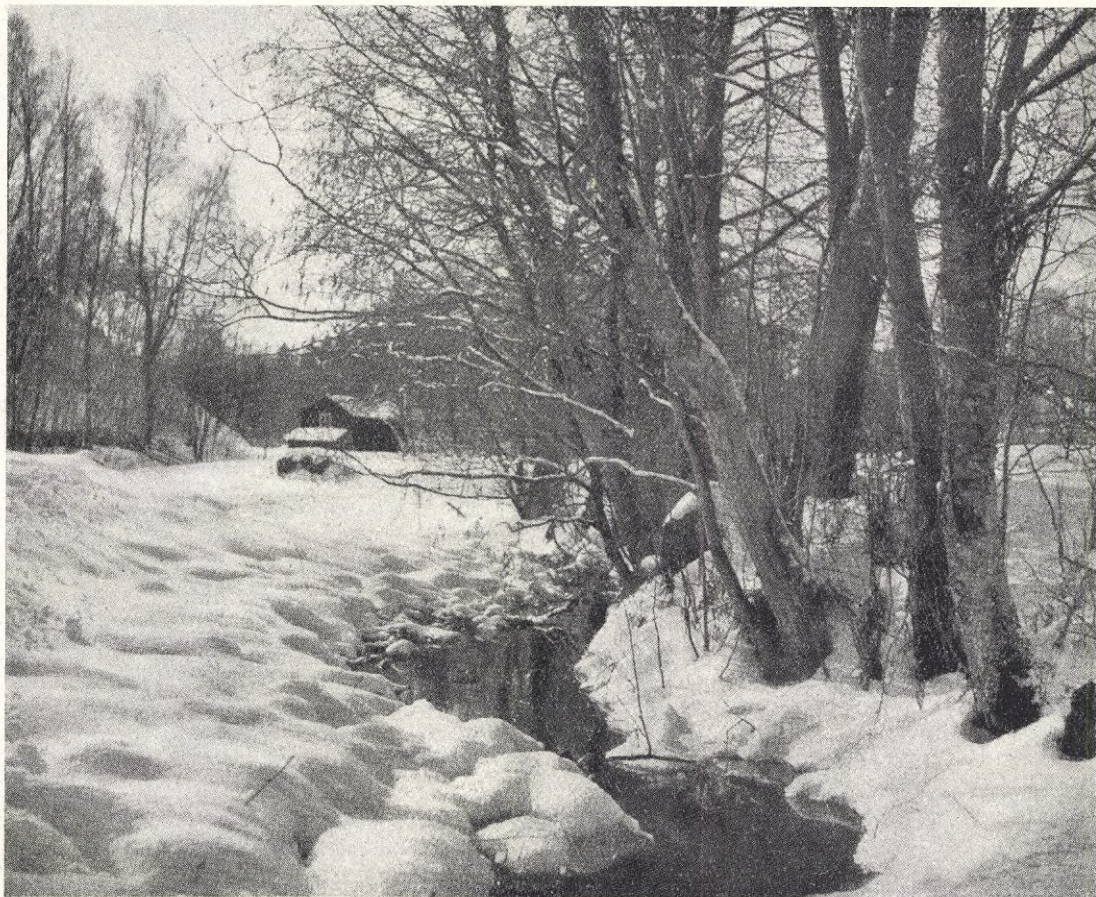
TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

22:a årg. 1926.

Nr 2. Februari.

Pris 25 öre

Vy från Hova i Västergötland. Ur "Svenska bilder".

VID BÖRJAN...

Skall det kallas tråkigt att remissdebatten ej bjöd på några sensationella moment eller att oppositionen föreföll matt?

Förvisso för dem som gå på remissdebatterna i samma anda som de gå på — låt oss säga en nyårsrevy. Vi skrevo dock för något år sedan ungefär detta, att det folket var ej det lyckligaste som bjöd på de mest upprörda scenerna i parlamentet eller på de internationella

plattformerna. Det är inte alltid det betyder att "där stridens vågor gå höga", där är mera liv och framåtskridande, det kan lika mycket betyda lidande och förödelse.

Men vi ha säkerligen ingen anledning att invagga oss i drömmar att denna riksdag skall bliva en lugn sådan. Slagorden från högerhåll, att regeringen inte så mycket är en landsregering som en Landsorganisationens var naturligtvis en signa-

lering av borgerskapets i stort sett gemensamma tanke.

Högern har redan både interpellations- och motionsvägen visat i vilken anda den kommer att arbeta. Dess aktivitet är verkligen avundsvärd. Den tyckes alltid leva på helspänn för att ögonblickligen kunna slå ned på det som kan lätta det sociala trycket för folket. Vi ha på ett annat ställe meddelat regeringens avsikt att i samband med an-

dra reformer även söka lösa frågan om moderskapshjälpens införande. Icke en dag för tidigt, särskilt för industriarbeterskorna, som under snart 40 år fått lyda under ett lagförbud för arbete under viss tid. Men för alla mindre bemedlade kvinnor är naturligtvis sådana händelser som då en ny världsmedborgare ser dagens ljus mycket bekymmersamma. Vår glädje var odelad då vi erforo efter vilka linjer förslagen höllo på att utarbetas. Men hur länge skola vi få behålla hoppet om att denna fråga får sin lösning vid denna riksdag? Vi skola icke denna gång röra vid flera spörsmål, som komma att riva upp strid inom den närmaste tiden. Vår högsta önskan är att arbetarekvinnorna litet mera kände ända in i själen klasskampskänslan och voro vakna för sina stora uppgifter. Ty högerns makt vilar på det fattiga folkets slöhet och icke minst kvinnornas. Den dag folket vaknar till samhörighet och rättfärdighet blir högerns makt bruten.

S. V.

Rättvisa åt kvinnorna.

Riksdagens kvinnor ha framlämnat en motion som riktar sig mot orättvisor i den allmänna pensionslagen.

De flesta hava nog ännu i friskt minne kvinnornas indignation vid lagens antagande över den särställning som kom dem till del vid beräkningen av avgiftspensionernas storlek och de gifta kvinnornas uteslutande från erläggandet av tilläggsavgift, då de ej hade egen debetsedel. Denna avskildhet i en lägre försäkringsklass och med lägre förmåner har ju hela tiden varit ett önskemål att få bort, men man har måst vänta med att framföra kravet till dess att några utsikter förefunnas att vinna beaktande.

Då nu lagen troligen inom den närmaste tiden blir föremål för omarbetning kan tidpunkten vara lämplig att framföra kravet om full solidaritet mellan alla försäkrade.

I motionen har pekats på orättvisorna mot kvinnorna och att de framförda skälen för berättigandet att sätta dem i en annan ställning äro dels ohållbara och dels av sådan art att de tvärtom fordra full likställighet. I motionen hemställes sålunda:

att riksdagen ville i skrivelse till kungl. maj:t hemställa att kungl. maj:t måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar av lagen om allmän pensionsförsäkring

att inom pensionsförsäkringen beräkningen av äkta makars tilläggsavgift grundas på hälften av makarnas gemensamma inkomst;

att denna tilläggsavgift påföres vardera maken med lika belopp;

att avgiftspensionen beräknas efter för män och kvinnor gemensamma grunder.

Lag om samhällets barnavård.

II.

I lagens andra paragraf heter det: "Barnavårdsnämnden har att med uppmärksamhet följa de inom kommunen rådande förhållandena i avseende å barns vård och uppfostran samt noga tillse, att barn, vilka vistas inom kommunen och äro i den belägenhet, att det enligt denna lag ankommer på nämnden att ingripa, bliva föremål för dess åtgärder."

Särskilt åligger det nämnden att taga befattning med misshandlade, vanvårdade eller för annan fara till liv och hälsa utsatta barn, som äro eller synas kunna bliva vanartade,

att taga befattning med sjuka, nödställda och värnlösa barn,

att öva kontroll över fosterbarnsvården jämte alla de uppgifter, som förut åligger barnavårdsnämnden enligt barnlagarna av den 12 juni 1917.

Vidare har barnavårdsnämnden att ombesörja alla de angelägenheter i avseende å kommunens barnavård, vilka äro att hänföra till förvaltning och verkställighet, att förvalta de till kommunens barnavård hörande medel, fastigheter och annan egendom, att varje år inkomma med utgifts- och inkomstförslag för barnavården för det kommande året, att föra fullständiga räkenskaper och att lämna redovisning för sin förvaltning.

Barnavårdsnämnden är skyldig att föra förteckning över de barn, vilka äro föremål för nämndens verksamhet, samt att avgiva statistisk redogörelse angående barnavården, att i ärenden som röra barnavården, själv eller genom ombud, representera kommunen och bevaka dess rätt samt att hos kommunen göra framställningar rörande de på dess beslut ankommande åtgärder, som nämnden finner böra vidtagas för barnavårdens ändamålsenliga ordnande.

Detta är, i något sammanträngd form, innehållet i andra paragrafens första moment. Det är således här barnavårdsnämndens arbetsområde, som blivit angivet. Dess verksamhet omfattar alla de barn, som vistas inom kommunen, även barn som äro mantals- eller kyrkskrivna i annan kommun och även om de endast tillfälligtvis uppehålla sig i kommunen. Hemortsrätten är således här utan betydelse. Vidare angives de tre hu-

vudgrenarna av barnavårdsnämndens åliggande: skyddsuppfostran och förebyggande åtgärder, samhällsvård och fosterbarnskontroll.

Enligt andra momentet av samma paragraf bör barnavårdsnämnden verka för en förbättrad barn- och ungdomsvård och i sådant syfte, i den mån förhållandena därtill föranleda, söka främja tillkomsten av barnhem och anstalter till stöd för hemuppfostran ävensom andra åtgärder till barns och ungdoms välfärd.

De kursiverade orden innebära åtskilliga möjligheter för barnavårdsnämnderna att vidtaga åtgärder för höjande av ungdomens intressen och befordrande av dess trevnad. En sund ungdomsverksamhet, som motarbetar dåliga nöjen och förströelser, verkar för ungdomens fostran och utbildning och i övrigt sörjer för att ungdomen har tillfälle till kamratlig samvaro och ordnad verksamhet efter skolåldern, bör stödjas av lärare, föräldrar och andra ungdomsintresserade. Skollovskolonier, feriebarnsverksamhet och liknande företag böra få stöd av barnavårdsnämnderna. En annan viktig uppgift är upplysningsverksamheten bland föräldrar, som, rätt och opartiskt bedriven, kan verka för förbättrad barn- och ungdomsvård, ej mindre vad det rent fysiska beträffar utan även rent moraliskt och etiskt. Särskilt betonas vikten av att barnavårdsnämnden främjar tillkomsten av behövliga barnhem och anstalter till stöd för hemuppfostran.

Sist ha vi tredje momentet om vissa på barnavårdsnämnden ankommande åtgärder, varom är stadgat i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förbud för vissa underhållspliktiga att avflytta ur riket, om förmyndarskap, om ändring i 14 kap. 45 par. strafflagen angående ändring av åtalsrätten och sist i lagen innefattande bestämmelser om förfarande i brottmål rörande vissa minderåriga.

Om ett barn alltså är omyndigt på grund av sin ålder eller lider av sinnessjukdom eller sinnesslöhet och är ej särskild förmyndare förordnad, föres barnets talan av god man, som av barnavårdsnämnden föreslås till rätten och av rätten förordnas. I många fall måste god man förord-

nas för att barnets börd skall bli fastställd. Änka, eller hustru vars man sedan årtal vistas på annan ort, blir mor utom äktenskapet. Har ej den i lagen föreskrivna tiden efter mannens död förflutit sedan barnet avlats, kan det ju tänkas att den avlidne kan vara fader till änkans, men ej den utomlands vistande maken till hustruns barn. Vidgår änkan att så ej är fallet, måste god man förordnas, som genom rättegång mot eventuellt äktenskapliga barn eller sterbhus söker få barnets börd fastställd. För vinnande av tid söker god man få sterbhus, barn inom äktenskapet, eller, när det gäller frånskild, make att stämma. Även om makar leva åtskilda sedan årtal, utan att dock äktenskapsskillnad skett, förklaras barnet fött inom äktenskapet, tills rätten annorlunda beslutat. Först sedan börden fastställts till utomäktenskaplig, varom barnets födelseförsamling skall underrättas av godmannen, kan barn av årdsman förordnas. Om barnets föräldrar äro överens om avtals ingående och om försörjningsskyldigheten kan godmannen taga avtal med barnfadern om försörjningen. Det kan vara en långvarig procedur att få faderskapet fastställt i sådana fall och även om barnfadern erkänner faderskapet, är han ej, enligt lag, att betrakta som fader, förrän rätten förklarat barnet sakna äktenskaplig börd. Vare detta sagt till alla dem, som tro att det i 1918 års barnlagar uttalade önskemålet, "att barnets börd ofördröjligen skall fastställas", också ofördröjligen kan göras. Beträffande ändring av vårdnad och förmynderskap så heter det i 1920 års lag om barn i äktenskap:

"Gör en av föräldrarna sig skyldig till grovt missbruk eller till grov försummelse vid vårdnadens utövande, eller är han hemfallen åt rusgivande medel, eller för han ett lastbart liv, eller är han till följd av sjukdom, frånvaro eller annan orsak för längre tid förhindrad att delta i vårdnaden, äge rätten, på ansökan av den andre eller på anmälan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd förordna att vårdnaden skall tillkomma allenast den andre. Inträffar fall, varom här nu är fråga, bägge föräldrarna, kan rätten förordna om särskild förmyndare å vilken vårdnaden överflyttas. Samma gäller adoptivföräldrar och utomäktenskaplig moder, som har vårdnad och förmynderskap över sitt barn

Kvinnorna och Fackföreningsinternationalen.

Då den internationella fackföreningskongressen sammanträdde i Rom år 1922 hade den att taga ställning till bl. a. en motion från Fackföreningsinternationalens styrelse, vari denna föreslog samarbete med Internationella arbetarskeförbundet, en i Washington år 1919 på amerikanskt initiativ bildad kvinnoorganisation. Samtidigt meddelades, att internationalen under ett par års tid stått i "vänskaplig förbindelse" med detta förbund. Före och under den kongress, som arbetarskeförbundet hade hållit i Genève den 17—25 oktober 1921, hade överläggningar ägt rum mellan styrelserna för de båda organisationerna rörande förutsättningarna för samarbete och möjligheterna att kunna utvidga förbundet till att bli en organisation, som "faktiskt komme att företräda arbetarskorna". Det hade nämligen från början haft en ganska borgerlig prägel och till följd därav icke lyckats vinna det förtroende, som var en första förutsättning för ett framgångsrikt agitationsarbete bland de kvinnliga arbetarna. Resultatet av överläggningarna blev, att arbetarskeförbundet i sina stadgar intog en så lydande bestämmelse:

"Arbetarskeförbundet konstituerar sig av fackliga landsförbund, som ha kvinnliga medlemmar, och

äro anslutna till Fackföreningsinternationalen. Senare kunna också sådana arbetarskeorganisationer lämnas tillträde, som bekänna sig till Fackföreningsinternationalens mål samt förklara sig beredda att arbeta i dennas anda och följa dess grundsatsar."

Därmed hade det ju förklarats sig vilja arbeta efter Fackföreningsinternationalens principer, och i anslutning därtill hade internationalens styrelse beslutat föreslå kongressen i Rom att uttala sig för en organisationsmässig förbindelse, som skulle innebära, att landsorganisationerna skulle ansluta sina kvinnliga medlemmar till arbetarskeförbundet och erlägga kontingent för dem till detsamma. Förslaget väckte emellertid stark opposition. Många ansågo, att en sådan särorganisation kunde bli farlig, och andra ansågo den vara överflödig. Bland andra, som talade mot detsamma, var fröken Gertrud Hanna, Tyskland. Hon hävdade den uppfattningen, att kvinnor och män böra samlas inom samma organisationer, enär de som fackföreningsmedlemmar ha gemensamma intressen. Ett bifall till förslaget skulle, menade hon, lätt kunna åstadkomma förvirring och splittring inom fackorganisationerna. Till försvar för det-

Rätten äger att i mål, som rör inomäktenskapliga barn, inhämta barnavårdsnämndens yttrande."

Då tillstånd sökes att adoptera barn, som är under 18 år, skall yttrande inhämtas såväl från den barnavårdsnämnd i vars församling adoptanten är kyrkobokförd, som ifråga om barn utom äktenskap från den barnavårdsnämnd som har att utöva tillsyn över barnet och eljest från barnavårdsnämnden i den församling där föräldrarna eller den av dem, som har vårdnaden över barnet, är kyrkobokförd. Adoption mot vederlag — en summa ett för allt — må ej av rätten bifallas om å någondera sidan vederlag är givet eller utfäst. Denna bestämmelse kringgås förmodligen som så många andra, men förfaringssättet att till adoptivföräldrar utlämna en viss summa för att barnet skall bli av

dem omhändertaget, strider mot lagen och om sådant förfaringssätt skulle bli känt, bifalles ej adoptionsansökan. Skulle föräldrar lämna bort barn på sådana villkor, utan att fosterföräldrarna adoptera barnet, är ingen säkerhet för att dessa medel användas till barnets uppfostning, ej heller för att föräldrarna därmed äro befriade från vidare kostnader för barnet. Endast om ett "en-gång-för-alla-avtal" träffats mellan föräldrarna och godkänts av barnavårdsnämnden, som äger att både förvalta och bestämma om medlens placering, kan adoption på sådana grunder bifallas. Ej heller må den, som fyllt tolv år, mot sin vilja adopteras. Adoptivförhållande kan hävas på vissa skäl, så ock om endera av parterna gör framställning därom och skäl föreligger.

S. L—n.

samma uppträdde bl. a. d:r Marion Phillips, England, och Jeanne Chévenard, Frankrike. Den senare gjorde gällande, att arbeterskeförbundet hade en stor uppgift att fylla som komplement till Fackföreningsinternationalen. Tom Shaw, de engelska textilarbetarnas ledare, sade sig visserligen vara motståndare till förslaget, men ville ej att internationalens styrelse skulle försättas i den obehagliga situationen att få ett direkt avslag, utan uppmanade den samma att återkalla förslaget och till nästa kongress göra en grundlig undersökning angående arbeterskeförbundet och organisationsarbetet bland kvinnorna. Sedan den tyska delegationen framlagt ett förslag till uttalande, enades kongressen om ett på grund därav utarbetat kompromissförslag, vari uppdrogs åt internationalens styrelse att främja organiseringen av den kvinnliga arbetskraften i alla länder. Den ändamålsenligaste formen för fackföreningar ansåg kongressen vara gemensamma organisationer för män och kvinnor. Vidare ålades styrelsen att, med hänsyn till att arbeterskeförbundets mål och karaktär ännu ej var uppkärlat, till nästkommande kongress framlägga betänkande i denna fråga och till dess upprätthålla redan förefintliga förbindelser med förbundet.

I enlighet med detta uttalande fortsattes samarbetet mellan de båda organisationernas styrelser och resulterade i, att enighet uppnåddes ifråga om arbeterskeförbundets uppgifter. Detta förklarade nämligen, att dess ändamål skulle vara att främja organisationsarbetet bland kvinnorna. Speciella fackorganisationer för kvinnor skulle icke bildas, utan man skulle verka för deras anslutning till de gemensamma organisationerna. Vidare skulle det medverka till en sådan internationell socialpolitik, som i första hand syftade till att tillvarataga kvinnors och barns intressen samt ingående pröva samtliga från Folkförbundet och från Internationella arbetsbyrån föreslagna lagförslag rörande kvinnor och barn.

Den 14—18 augusti 1923 sammanträdde arbeterskeförbundet ånyo till kongress i Wien. De olika ländernas landsorganisationer voro inbjudna att sända representanter. Den svenska landsorganisationen representerades genom fru Ellen Johnson. Bland de många frågor, som behandlades, märktes frågan om förbundets anslutning till Fackföreningsinternationalen. D:r Marion

Phillips redogjorde för förbundets strävanden i denna riktning och föreslog, att förbundet skulle göra en hemställan om inträde i densamma. Förslaget väckte livlig diskussion. De amerikanska delegerade voro mot förslaget och motiverade detta med, att de amerikanska organiserade kvinnorna icke tillhörde internationalen. Förhandlingarna resulterade i ett så lydande uttalande:

1. Verkställande kommittén får i uppdrag att inleda förhandlingar med Fackföreningsinternationalens styrelse i avsikt att förverkliga våra grundsatsar på följande sätt:

a) genom utveckling av den nuvarande kvinnliga avdelningen i Amsterdaminernationalen och genom att utse en kvinnlig sekreterare;

b) genom att välja en kvinnokommitté, som skall bestå av representanter för olika länders fackföreningsrörelse och som skall inom Fackf.-internationalens kvinnliga avdelning och verkställande utskott arbeta för fackföreningsrörelsens utbredning bland kvinnorna. Denna kommitté skall sammanträda minst en gång om året och oftare om så är nödvändigt;

c) genom att hålla arbeterskekongress minst en gång vartannat år, helst före Fackföreningsinternationalens tvåårskongress.

2. Att resultatet av dessa underhandlingar och beslut bli upptagna till behandling vid Fackföreningsinternationalens kongress i april 1924 och att verkställande utskottet meddelar detta till alla anslutna organisationer och sedan i enlighet med organisationernas svar på meddelandet beslutat om fortsättningen av detta arbete inom förbundet.

3. Att i betraktande av dessa förslag förbundet fortsätter det nuvarande arbetet enligt den ordning, som antogs i Genève år 1921."

Till ordförande för förbundet valdes fröken Burniaux, Belgien, sedan fru Raymond Robins, som dittills innehafte denna befattning, avböjt återval.

Samarbetet med Fackföreningsinternationalen avstannade därefter för en tid. Den

31 maj 1924, alltså omedelbart innan den internationella fackföreningskongressen sammanträdde, sammankallade emellertid internationalens styrelse en internationell kvinnokongress, varvid frågorna, om på vilket sätt organisationsarbetet bland kvinnorna lättast skulle kunna bedrivas och arbeterskeförbundets ställning till internationalen ingående dryftades. Sassenbach, internationalens sekreterare, som ledde förhandlingarna, betona, att den internationella fackföreningskongressen var beredd att tillmötesgå kravet på särskilda konferensers hållande för dryftande av speciella kvinnointressen. Likaså skulle man ifråga om en internationell kommitté kunna räkna med tillmötesgående. Däremot skulle frågan om anställandet av en kvinnlig sekreterare för en särskild kvinnoförhandling inom internationalen med hänsyn till det finansiella läget icke kunna påräkna kongressens stöd. Beträffande den lämpligaste organisationsformen enades man om att understryka behovet av gemensamma organisationer för män och kvinnor. Ordföranden kunde vid förhandlingarnas slut konstatera, att full enighet uppnåts i de principiella frågorna och att en grundval skapats för en kraftig propaganda bland kvinnorna. I en resolution, som enhälligt antogs, förklarade sig förbundet vara berett att, då så ansågs behöfligt, eventuellt före Fackföreningsinternationalens kongress, sammankalla en arbeterskekongress för att pröva frågan om tillsättandet av en kvinnokommitté samt att utarbeta riktlinjer för denna. Senare skulle man taga under överbäggande anstäl-

WITTE: Fisktorget.

landet av en kvinnlig sekreterare. På fackföreningskongressen i Wien bifölls förslaget angående kvinnokommittén, och till ledamöter utsågos fröken Héléne Burniaux, Belgien, fröken Henriette Crone, Danmark, fru Jeanne Chévenard, Frankrike, fröken Gertrud Hanna, Tyskland, och fröken Mary Quile, England. Den 3 november 1925 sammanträdde kommittén för första gången i Amsterdam. Såsom representant för Fackföreningsinternationalen ledde Sassenbach även denna gång förhandlingarna. Följande riktlinjer uppdrogos för kommitténs verksamhet:

"Den internationella fackliga kvinnokommittén beslutar principiellt att endast behandla sådana frågor som

1. beröra kvinnorna såsom lönearbetare,
2. antingen gälla de kvinnliga arbetarnas särskilda intressen eller vid vilkas behandling särskilda hänsyn böra tagas till kvinnornas konstitution."

Av ärenden, som behandlades, böra särskilt nämnas: förslag angående agitationen bland de arbetande kvinnorna och deras deltagande i det praktiska arbetet samt frågan om lagstadgat skydd för arbetande kvinnor. På förslag av fröken Hanna enades man om att anmoda Fackföreningsinternationalen att insamla och bearbeta material angående de kvinnliga arbetarnas löne- och arbetsvillkor i olika länder. I ett upprop riktades en uppmaning till den fackligt organiserade arbetareklassen att "i större utsträckning än hittills verka för, att kvinnorna inom förvärvslivet för framtiden komma att tillhöra sina organisationer".

Detta sammanträde får väl anses som ett första steg i riktning att inom ramen av Fackföreningsinternationalens verksamhet på ett effektivare sätt än som hittills varit möjligt kunna verka för de kvinnliga arbetarnas deltagande i den internationella fackföreningsrörelsen och därmed även bidra till förbättrande av hela arbetareklassens levnadsvillkor. Vi ha all anledning att med intresse följa kommitténs arbete. Det kan icke råda något tvivel om att denna kommitté har en stor uppgift att fylla. Kvinnorna utgöra nämligen redan en ganska stor del av den i Fackföreningsinternationalen organiserade arbetareklassen. Enligt internationalens senaste årsbok funnos icke mindre än 2,179,719 kvinnor i de landsorganisationer,

Frau Emmy Freundlich.

Vår österrikiska partivän, Frau Freundlich, har nyligen utnämnts till medlem av den kommission, som skall göra förberedelserna till den internationella ekonomiska konferens, som Nationernas förbund skall sammankalla.

Frau Freundlich är väl känd av Morgonbris läsare, då hon ofta haft artiklar publicerade i vår tidning.

Hon torde ha goda kvalifikationer att fylla sitt ansvarsfulla värv för detta arbete, då hon genom lång verksamhet inom skilda områden samlat stor erfarenhet och rutin. Hon tillhör det österrikiska parlamentet och även Wiens stadsfullmäktige allt sedan valbarheten för kvinnor inträdde i Österrike. Under kriget hade hon en viktig post som chef för regeringsbyrån för livsmedel inom landet.

För närvarande är hon president inom den internationella kooperativa kvinnogillesrörelsen och det torde vara i denna egenskap som hon utnämnts till sin plats i denna kommission av experter.

Det är ju ett vittnesbörd om att vi ändock gå framåt. Arbetarkvinnorna börja få inflytande i de allmänna rådslagen. Det beror på dem själva att påskynda denna förändring, som så sakta börjat, genom allvarligt och outtröttligt arbete i vår rörelse och genom en oavbruten skolning för våra uppgifter, till bättnad för oss alla.

som tillhöra internationalen. Antalet manliga medlemmar utgjorde vid samma tidpunkt — den 31 december 1923 — 12,507,426. Kvinnorna utgjorde alltså omkring 17 procent av hela medlemsantalet.

Edith Larsson.

Moderskaps-hjälp.

Äntligen synes en strimma av förhoppning vid synranden om att få moderskapsunderstödsfrågan löst.

Regeringen synes åtminstone på allvar vilja taga upp detta problem för både vad det gäller industriarbeterskorna och andra kvinnor. De linjer efter vilka, som det förebådades i trontalet, frågan skall upp- tagas, eller rättare framlämnas som förslag, är moderskaps-hjälp genom sjukförsäkring och moderskaps-hjälp till industriarbeterskor. I förslaget till omorganisering av sjukförsäkringsrörelsen stipuleras att kassa som erhåller statsunderstöd skall införa moderskaps-hjälp med samma minimibelopp som gäller för sjuk- hjälp, nämligen lägst en krona pr dag, under en tid av lägst 42 och högst 56 dagar. För inom industrin arbetande kvinnor är tänkt en annan linje för utbetalande av moderskaps- hjälp. För dessa gäller det att i någon mån erhålla kompensation för utebliven arbetsförtjänst. Arbetarskyddslagen föreskriver ju förbud för arbete under viss tid före och viss tid efter barnsörd. För dem föreslås att understödet helt skall utgå av statsmedel under tid då kvinnan är berättigad till sådan förmån och på samma grunder som föreskrives i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Vi vilja icke nu ingå djupare i detaljerna, ty propositionen har ännu ej kommit till riksdagen, så vi veta inte med bestämdhet hur mycket av nu liggande förslag som densamma kommer att innehålla.

I det sista granskningsarbetet av sakkunnigas förslag ha Agda Östlund och Kerstin Hesselgren deltagit. Att arbetarkvinnorna komma att med spänning motse utgången av beslutet i denna fråga är ju alldeles givet. Det är ett bland deras starkaste krav på social omsorg.

S. V.

Lundstjärnblomma. Ur "Färder och fåglar".

Litteratur.

Emy Ek: Ola Hansson. Gebers förlag. Pris kr. 1: 50.

Den kända föreläserskan d:r Emy Ek höll å den minnesfest, som tidningen Studiekamraten anordnade med anledning av Ola Hanssons frånfälle, ett mycket uppmärksammat minnestal, som nu utgivits i en värdig och stilren utstyrelse som en monografi, omslutande 68 trycksidor.

Man måste medge att förf. lyckats på ett alldeles utmärkt, fast kortfattat sätt ge en god belysning av olika sidor av Ola Hanssons författarskap och säkerligen skall mängden, som läser denna essay, eggas att göra bekantskap med det bästa i Ola Hanssons diktning om han ej gjort det förr. Stilen är fångslande och expressiv.

Det verkar, som också av förf. framhålls, egendomligt att denne man, som var så bunden vid sin skånska hembygd med oslätliga, fina rotträdar, blev så rotlös och hemlös i ett livslångt kringflackande runt vår världsdel.

Den skånska myllans jorddoft gjorde honom inspirerad och skänkte lykokänslor; den yttre kulturen gav honom svärmod till bristningsgränsen.

Personlighetsklyvningen i Ola Hanssons väsen skisseras av honom själv åskådligt redan tidigt. I "Kärlekens trångsmål" skriver han i första novellen om en ung bondson följande, som ger en bild av honom själv:

"Han var blond och spenslig, hans kropp hade den spänstiga hållning, som liknar en halvdragen klinga, hans anlete påminde om kniv och is och hans grå ögon glimtade av svängt stål och av solskens på en fallande vattendroppe. Bondson född hade han utbildat sig till boklärare." Denne bondson skildras sedan mellan sina olika slitningar på ett sätt, som ger klaven till förf. psyke.

Han sjöng om det skånska landskapet i betagande rytmer.

Förf. belyser, med många lyckligt valda

citater, olika faser i Ola Hanssons utveckling, företrädesvis från hans mest betydande diktning, lyriken. Fint och förstående tolkas också hans mästerskap som prosalyriker, förf. säger om denna Ola Hanssons diktart att den är som en stilla, sordin musik i skymning med drömligt framglidande scenerier. Om språket heter det, att det är rytmiskt mjukt och klingande som musik, böjligt och glimmande som siden, och dock exakt som vetenskapens, det har nått fulländningen så nära som möjligt.

Ser man Ola Hanssons mottagande vid tiden för hans högsta mästerskap finner man, att han ansågs för rå och omoralisk, att förläggare voro svåra att uppdriva, att han måste vända sig till utlandet för att bli publicerad. Den ofta upprepade historien om samtidens oförstående för nya toner och vägar i den andliga odlingen.

Ola Hanssons stora betydelse ligger däri att han mer än alla andra av våra diktare banat väg för det psykologiska, för det undermedvetna, det ytterst bestämmande, det som i vår tid med dess psykoanalys i pedagogi och medicin så livligt sysselsätter oss.

Förf. av monografien har gjort ett påstående, som i sin tvärsäkerhet bra mycket liknar de judiska docenternas sätt att ofta handskas i sina krior med döda förf. mest dolda och ovetbara intuitioner. Det påstås sålunda, att den svenska litteraturen ej spelade någon som helst roll för Ola Hansson och sedan uppräknas en hel del utländsk litteratur som skulle påverkat honom i stället. Dylikt kan visserligen antagas men aldrig kategoriskt slås fast t. o. m. om man ägde en första hands-känedom om förf. intime. V.

Carl Fries: Färder och Fåglar.

O. Helms: Fåglar i våra trädgårdar.

C. de Coster: Uylenspiegel och Lamme Goodzak.

De första båda böckerna äro från Lindblads förlag, gediget och vackert utstyrd och tryckta på fast och glansigt papper. Häftade kosta de respektive sex kronor och femtio öre och åtta kronor. Jag skriver därför inte för att råda någon med stora uppoffringar köpa av dem, för så vitt man inte är alldeles särskilt intresserad av natur och djurliv. Men nog borde alla de, som ha tillgång till bibliotek eller på annat sätt se sig i stånd att komma över dessa högst fångslande arbeten icke gå dem förbi i tron att de tillhöra den vanliga, vetenskapliga, opraktiska fågel- och djurlitteraturen. I synnerhet Helms bok är en oskattbar källa till praktiskt vetande för alla dem, som bo i villasamhällen och hava kolonier. Det finns väl ingenting så förtjusande, under-

hållande och lärorikt, som att på nära håll studera fåglarna och deras vanor. I Helms bok får man de bästa anvisningar, om vad man skall företaga sig för att till sin boning locka även de skyggare skogsfåglarna. Där finns mått och konstruktion av billiga och enkla fågelbostäder, förståndiga, på egen erfarenhet grundade anvisningar om olika fåglars smak i mat och levnadsvanor. Varenda skolpojke kan slöjda tillräckligt, att efter hans anvisningar och råd småningom samla luftens innevånare till sin stuga eller villa. I slutet av boken finnas de vanligaste fåglarna i färgtryck efter akvareller av Ingeborg Fredriksen. Det är just böcker som denna och Carl Fries genomtrevliga naturskildringar, som våra bibliotek borde köpa in i stället för alla de ledsamma romanböckerna, som lämna en lika fattig som de mött en.

Nu några ord om Uylenspiegel.

Charles de Coster dog 1879 som lärare vid krigsskolan i Bryssel. Han var till börden belgare, men om jag ej missminner mig född i München. Utom Uylenspiegel och Lamme Goodzak har han skrivit berättelser från Flandern och Folklivsskildringar från Brabant. Men det är Uylenspiegel, som kommer att alljämt bära hans namn till eftervärlden. I översättning upptager den digra boken två band, vardera till sex kronor och sjuttiofem öre. Billig är den alltså icke. Men den som läst igenom boken från pärm till pärm har också klar och levande för sig det nederländska folkets ståtliga och gripande frihetskamp mot religiöst och politiskt förtryck. Det är alls inte underligt att de Costers bok blivit nederländernas nationalepos. Med alla samhällslager kommer man i kontakt, med alla åskådningar i femtonhundraålets Holland. De Coster förfogar över en imponerande lärdom och med avsikt undviker han de gräsligheter, som varje skolbarn vet, att spanjorerna å ena sidan och holländarna å den andra begingo mot varandra. Han är inte det minsta sentimental. Kanske är det därför, han förmår gripa och intressera i så hög grad. På något oförklarligt sätt har det lyckats honom att se händelserna med dåtidens ögon och på så sätt mana fram verkligheten så levande, att man tycker sig ha varit med om hela det av oräkneliga nya krafter och tankar jäsande tidevarvet. Men han är icke partisk. Den bild man får av Oraniern, är icke den till ett slags ojordiskt helgon omvandlade skolbokshjälten, utan en människa med en människas fel och svagheter, adlade dock av hans allt överskyggande, allt genomsyrande kärlek till fosterlandet. För bioälskande ungdomar är den visserligen icke av minsta intresse, men vi skola hoppas att det finns annat folk i Sverige. L. Ö.

“Att bli mor.”

A propos en ny upprörande historia.

Än en gång ett par ord i denna diskussion. Förstående den synpunkt, som Bollnäs socialdemokratiska kvinnoklubb företräder och som skarpt framhållits av mig i mina egna artiklar i detta ämne, ber jag till Bollnäsklubben ändå få säga: Döm icke för hårt den ogifta modern för att hon blivit mor. Hon kan vara frestad av kärleken till en man, hon kan vara offer för ett sinnenas och känslornas rus, hon kanske inte förmår att strida mot sin egen natur och hon kanske skulle kunnat bli en utmärkt maka och mor, om hon träffat en man, som kunnat och velat grunda ett hem tillsammans med henne! En stackars imbecill klient sade till mig en gång: ”Mitt stora fel är att jag är så svag.” Den som är svag och likväl ren, kaste första stenen! Å andra sidan Sibyl: En ung kvinna som ni, med en medfödd och genom uppfostran ytterligare stärkt ambition, vilken icke skulle inlåta sig på en otillåten könsförbindelse ens av böjelse, ännu mindre av drift, måste sätta kärleken och moderskapet högt. Att bli mor måste vara något stort och heligt. Och det är det, men mot dessa deklamationer om moderskapet i tid och otid — förlåt — är det, som den som ser hur moderskapets heliga namn missbrukas, reagerar. Alla tänkande kvinnor måste vara av samma mening beträffande de oansvariga, Sibyl, Bollnäsklubben, H. L. och undertecknad. Men den, som blivit mor, bör åtminstone försöka att vara det i någon mån. Om hon sedan förmår eller ej är en annan sak. Att ej vilja göra något för det barn man givit livet, utan bara kasta det på samhället, det är mer än osocialt, det är att vara sämre än djuren. En fågel reder sitt näste, ett skogens vilda djur sitt bo, men unga kvinnor med föräldrahem och skolunderbyggnad kunna förneka sitt moderskap till sista stund, ja tills födslovändorna infinna sig och sakna en mantel, en trasa att svepa sitt barn i!

Men försök att tvinga dem samman en kort tid och instinktivt väckes moderskänslorna till liv. Det är just detta som är det svåra, att förmå mödrarna att inse att det är deras skyldighet att sörja för sin avkomma och stanna hos sitt barn och bevara sambandet med det. Lär edra döttrar och söner det om ni kan och vi skola slippa tragedier av det slag som den senaste, då en barnafader kvävde sitt sju veckors gamla barn. Var är barnavårdsman? frågar pressen. Vem frågar: Var är modern? Naturligtvis har hon bott obemärkt och privat. Naturligtvis har hon skaffat pengar

till denna sin inackordering, men till ett par månaders utackorderingsavgift för barnet har inte hennes omsorger sträckt sig. Att ligga på Allmänna B. B. och kosta på sig 25 kronor är inte fint nog, nej privat skall det vara, om det också kostar 150 kronor. Man har då utsikter till att komma snabbare undan barnavårdsman och hennes predikningar om amning och sänt där strunt. Man tar saken i egna händer, annonserar efter ett fosterhem, får svar, lämnar bort barnet och ger sig av igen. Skulle än både barnmorska och barnavårdsman avråda eller protestera, vad förmå de i sådana fall? Från samma ackuschöriska reste ungefär samtidigt en mor med sitt späda barn på tionde dagen, trots ackuschörskans protester. Här hade verkligen avtalsfrågan hunnit ordnats och faderskapet fastställts, men, än sen? Om denna mor gått och kastat sitt barn i strömmen, vem hade burit skulden? Barnavårdsmanen som säger: ”Ni bör inte utackordera barnet så genast utan stanna en månad och amma den lilla”, eller barnmorskan som säger: ”Jag tar ej på mitt ansvar att ni reser så snart?” Varken barnmorska eller barnavårdsman kan fordra lydnadsplikt av sina klienter. Det står vidare insinuant om ”barnavårdsman, denna moderna institution, tack vare vilken intet barn skall behöva lida nöd vare sig i ena eller andra avseendet”.

Hur skall barnavårdsmanen kunna avskaffa nöden? Var står det skrivet att barnavårdsmanen skall kunna göra det? Vad har barnavårdsmanen för resurser till det? I alla de fall där barnavårdsmanen får veta att en mor eller ett barn lider nöd, framför han genast sin klients sak till fattigvårdsstyrelsen. Det är denna som skall avhjälpa nödtillståndet. Lagen tillägger skynndsamt! Det vore bäst om jag slapp lägga fram mina samlade erfarenheter om fattigvårdens skynsamhet, men den allra färskaste kan jag ej neka mig nöjet tala om i detta sammanhang. En kvinna satt i ett oeldat rum med sitt fjorton månader gamla barn. Fästmannen hade övergivit henne. Hon väntar ännu ett barn i nästa månad, kan således ej arbeta och förtjäna sitt uppehälle. Underrättad på torsdagseftermiddagen om situationen, skrev jag genast en skrivelse därom till fattigvårdsstyrelsen, som hon personligen fick lämna på fredagsmorgonen. Samma kväll ringer hon till mig och talar om att hon på den ansökan, i vilken jag skildrat hennes belägenhet och bitt om skynnsam hjälp i form av ved och kontanter, fått till svar att komma igen om fjorton dagar för att få besked. Det blev för mig en hel eftermiddags telefonerande till den ena efter den andra av denna fattigvårdsstyrelsens medlemmar,

Törnskathanen på utkikspost. Ur ”Färder och fåglar”.

varav en var borta, en var upptagen — ring igen om en timma — en annan icke träffades förrän dagen efter o. s. v. tills en anträffades, som lovade att omedelbart ordna saken. Det var andra gången jag måste, till min skrivelse, göra en personlig hänvändelse i brådskande fall just till denna fattigvårdsstyrelse. Första gången avslogs ärendet efter de fjorton dagarna för att efter min personliga påringring omedelbart bifallas. Personligen har jag också, tillsammans med en högt aktad kamrat, arbetat för att barnavårdsnämnden skulle få ett anslag för tillfällig hjälp. Mot oss stod kåren och chefen, som varnade oss för ansvaret att dela ut understöd av en sådan. Det löjliga är, att ännu åtta år efter dessa barnlagars ikraftträdande tror ej endast den okunniga allmänheten att barnavårdsmanen kan lägga ut för ett barn, skaffa modern pengar när som helst och fastställa faderskapet när modern inte ens kan uppgiva med vem hon haft den könsförbindelse av vilken barnet blivit frukt, utan också en stor daglig stockholmstidnings sociala redaktör delar denna uppfattning. Annars skulle vi inte sett de närmare omständigheterna vid detta lilla barns död refereras på sådant sätt, att rubrik och inledning i stå i diametral motsats till innehållet.

Men trots allt, Vagabonde och alla som tro sig finna det rätta patentet: Håll efter de unga och tala med dem om ansvaret för de liv de sätta i världen! Väckes ansvaret, så bli ”de ofödda kvar utanför livets port”, med eller utan förebyggande åtgärder.

Sigrid Lundin.

En kvinnlig domare i Lithauen.

Vi återgiva här bilden av fröken Elena Jackeverciate.

Fröken Jackeverciate tjänstgör som domare i Lithauens huvudstad sedan två år och är mycket uppskattad för det sätt på vilket hon fullgör sitt domarekall enligt samstämmiga vitsord.

Hon är ännu helt ung, född 1895. Studerade juridik i Moskva 1913—1918 och graduerades med högsta betyg.

Då riksdagen första gången ville medge kvinnan rätt till självförsörjning.

Ett riksdagsbeslut av år 1809, som föll i glömska.

Det dröjde, som bekant, ända till inemot mitten av 1800-talet, innan i Sverige genomfördes näringsfrihet för kvinna. Det kan emellertid ha sitt intresse att höra, att denna fråga var uppe redan vid 1809 års riksdag.

Det var två motioner, som då väcktes i ämnet, den ena hos ridderskapet och adeln av frih. P. Ad. Fock och den andra i borgarståndet av hrr B. H. Santesson och Niclas Malm.

Frih. Fock ansåg det nödvändigt att utan hinder av skråförfattningarna "medgiva lämpeliga utvägar till försörjning av kvinnokönet", främst då "torftiga änkor och oförsörjda döttrar". Kvinnorna borde sättas i tillfälle "att genom flit och omtanka förskaffa sig tillräckelig bärning samt dymedelst undvika nöd och elände".

Motionärerna i borgarståndet påpekade önskvärldheten av att "kvinnokönet förunnades rättighet att... på varjehanda lovligt sätt sig för-

sörja, såsom med handel, uti öppna salubodar, av kramvaror och viktualier, med tillverkning av alla slags mans- och fruntimmerskläder, med skomakare-, handskemakare-, lin- och strumpvävare-, knapp- och snörmakare- samt bröd- och sockerbagarehantverken, samt med flere andre detta kön passande näringar, hanteringar och slöjder". "Därigenom skulle både många händer, som eljest sysslosättas med desse näringsfång, besparas åt jordbruket och säkra vägar öppnas till uppehälle och tarvlig utkomst för det under krigets förödelse tillkomne store antal änkor och faderlösa flicko-barn"...

Vederbörande utskott tillstyrkte, att oförsörjda kvinnor skulle medges rätt att i städerna idka de ifrågavarande yrkena, med villkor att de gjorde anmälan till magistraten och erlade utskylder för rörelsen. Denna föreslagna rättighet borde dock icke gälla längre än till den påföljande riksdagen, då "någon mera fullständig författning i ämnet torde kunna vidtagas". Dessutom tillstyrkte utskottet, att de i den Santessonska motionen uppräknade näringsidkarna "måtte kraftigt uppmanas att i deras hanteringar hellre till biträde antaga beskedliga kvinnor än karlar", vilka sistnämnda borde användas i sådana yrken, som fordrade "djupare kunskaper eller större kroppskrafter".

Någon diskussion i frågan uppstod endast i borgarståndet. Borgmästare Norström ansåg, att kvinnor ej borde tillåtas att "vid sina arbeten nyttja manfolks biträde" och att den föreslagna friheten endast borde tillkomma "högst fattige eller vanfödde personer". Borgmästare Norström uppträdde också som sedlighetens väktare. "Jag tror" — yttrade han — "att en oinskränkt rättighet för kvinnokönet att å verkstäder deltaga i arbete med manspersoner skulle lämna alltför fritt tillfälle för oanständigt umgänge och således bidra till sedernas fördärv".

Lagman Wasell talade varmt för förslaget. "Då" — yttrade han — "för den hälft av vårt samhälles medlemmar, som förr varit snart sagt utesluten från frihet att gagna sig och anhörige på det en var bäst passande sätt, numera öppnas tillfälle för anständigt och hederligt bidrag till försörjning och hushållens understöd genom flit och industri, skall ej allenast mankönet... därav draga den yppersta fördel,

utan ock det andra könet, långt ifrån att mer utställas för befarat sedefördärv och oordentligheter, tvärt om genom en hederlig, säker och självständig utkomst vinna ett kraftigt skydd emot förföljelser... Det är ej från verkstäder, där dagen användes vid lovliga slöjder, som man vanligen fått skäl till klagan över obehagliga ämnen för brottmålsprotokollena." Nattarbete i verkstäder vore dock icke lämpligt för kvinnor.

Förslaget hade ju också sina motståndare, men dessa voro i avgjord minoritet, varför utskotts-förslaget utan svårighet blev antaget. De övriga stånden lämnade sitt bifall utan debatter, såsom i det föregående antytts.

En skrivelse till kungen avläts alltså. Det heter här, att "frågan om nödvändigheten av vidsträcktare försörjnings utvägars öppnande för torftige personer bland kvinnokönet hos rikens ständer väckt den uppmärksamhet och det behjärtande, som detta köns behov kräver samt mänsklighet och rättvisa påkalla"... "Detta kön bör ej betagas den på naturlig billighet grundade rättighet att genom ett fritt användande av sin arbetsförmåga bidra till sin bärning." Det finnes flera hanteringar och yrken, "vilka liksom i naturlig ordning tillhöra kvinnan, skulle av henne med lätthet och skicklighet utövas".

Härvid stannade emellertid det hela. Kvinnan fick vänta på näringsfriheten i många år, ehuru frågan i svensk riksdagshistoria är minst 115 år gammal. Men kvinnan har i alla tider fått lära sig att vänta, då det gällt att undfå rättigheter, som borde tillkomma henne som medborgare i samhället.

Tankehorn.

Det finns folk, som intresserar sig mera för andras affärer än för sina egna, och som av ren nyfikenhet slösa bort både tid och pengar på saker, som inte alls angå dem. Det finns folk, som äro elaka av rent behov att prata. Deras samtal äro som ugnar, som dra mycket bränsle, och bränslet är ofta nästans lycka och heder.

*

Samvetet är vår högsta domstol.

*

Ingenting är så farligt som ett avbrutet arbete. Det är en vana, som försvinner. En vana, lätt att lämna, men svår att återtaga.

H. CHAPU: Jeanne de'Arc.

E. RUDE: Jeanne d'Arc.

A. BOUCHER: Jeanne d'Arc.

Jeanne d'Arc,

den s. k. Orleanska jungfrun, är en personlighet som fängslat många generationer människor. Omkring henne ha i fem århundraden tidens sägner spunnit mycket av mystik och romantik. Hon föddes 1412 i en liten fransk landsby och brändes, "officiellt", som häxa 1431. Hon blev således endast nitton år gammal.

Under sin korta levnad hann hon göra betydande insatser genom sin modiga och starka påverkan på de mäktiga såväl som de enklare hon kom i beröring med i sin samtid.

Det var ju främst genom sin glödande patriotism för Frankrike som hon kom att spela så stor roll. Som bekant befriade hon genom sitt modiga och djärva ingripande delvis Frankrike från de engelska härmasorna.

Då vi nu i Morgonbris något beröra den märkliga jungfrun och samtidigt införa några olika bilder av henne från skilda tider, visande hur olika konstnärer uppfattat henne, så är det främst därför att på Dramatiska teatern i Stockholm sedan någon tid givits Bernhard Shaws mäktiga och storslagna drama över Jeanne d'Arc.

Bernhard Shaw har i hög grad lyckats ge sitt drama en förtätad och verkningsfull stämning.

Han avkläder mycket i det gängse tänkesättet angående hennes ställning till det religiösa känslö- och tros livet. Hon framställs av Shaw

som en sund, stark och enkel bondflicka med en medfödd härskarnatur och stark viljeinriktning på sitt föresatta mål: Frankrike åt fransmännen. Han har förlänat henne en trosvisshet, inspirerande och betvingande allt och alla. Därjämte har han gestaltat henne till en typ giltig för alla tiders stora människor, som alltid måste komma i konflikt med samtida förhållanden och med myndigheterna.

Men det är dessa betydande människor som genom hela sin starka livsföring mäktigt främja utveckling och framsteg eller i varje fall de intressens växt de kämpa för.

Det är många djupa och allmängiltiga sanningar förf. för fram i detta drama. Naturligtvis är det samtidigt ett fyrverkeri av de kända Shawska kvickheterna, som också blänka och blixtra i den uddiga replikföringen.

Det osunda, clairvoyanta och vidskepliga, som tack vare en okunnig katolsk miljö fästs vid den Orleanska jungfruns person, har av Bernhard Shaw avlägsnats. Han har i stället gjort henne trovärdigt sund och naturlig. Då hon förebräddes att gå i manskläder svarade hon att hon ville att soldaterna skulle i henne endast se den gode och tappre kamraten och således ej se kvinnan. Modigt och tappert skulle de alla kämpa och vara förvissade om framgång och seger, att mota ut inkräktarna från deras land.

Kyrkan såg i henne en kättare och upprorsande, en revolutionär och de världsligt styrande en farlig och besvärlig personlighet. Bekvämast

utvägen att avlägsna henne var då att döma henne att brännas som häxa.

Några år efter förklarades detta domslut upphävt och hon rehabiliterades. Som känt förklarades hon 1920, om vi ej missminna oss, för "helgon". Det har varit den gängse utvecklingsgången genom historiens kända tidsskeden, om ej bokstavligt så dock i realiteten, och den tycks upprepa sig alltjämt. V.

TIDEN, vårt partis vetenskapliga tidskrift, ingår nu med sitt första häfte för året i sin adertonde årgång. Tidskriften har under redaktör Nils Karlehys ledning hävdat och vidare utvecklat sig till att bli ett organ för högt ställda fordringar i både sociallogiskt-"vetenskapligt" och allmänt-kulturellt avseende. Vi uppmana till prenumeration av densamma.

Redaktören har som inledning i detta häfte i en tio sidor lång uppsats berört vissa uppfattningar om socialistisk teori och praktik med en klar tankegång och ett lätt framställningssätt, som gör detta bidrag till ett av de intressantaste som på länge publicerats på svenska över detta ämne.

"Socialistisk teori i betydelsen av ett slut- och allmängiltigt system av principer och anvisningar för alla lägen och bestämda lösningar på alla problem, att förvaras på en hylla och plockas fram vid behov — tänk blott tanken för att den skall framstå i hela sin groteska enfald. Det vore ju detsamma som att all utveckling tagit slut vid en viss tidpunkt, och att då dess sista ord var sagt. Alla, som komma efter den ominösa tidpunkten, vore marionetter i de dödas hand (eller de dödas folkars, såsom det i verkligheten blir i alla bokstavsreligioner!). Vad är det för kvickhet att bestrida de nutida människorna att använda sitt förstånd, men låta föregångarnas bli så gigantiskt att det räcker för alla kommande generationer?"

(Ur "Tidens" red.art.)

Två rum och kök.*

Av C. Thorborg.

(Forts. fr. n:r 1.)

Efter detta mellanstick återgår jag till ämnet. Hur var det då möjligt, att ett sådant elegant arbetarhem kunde produceras för 1,000 à 1,200 dollars? För det första var tomtpriset överkomligt: 100—150 dollars för en 30×125 engelska fots tomt i landsortsstäder. Man använde varken res- eller liggtimmer eller två- till fyratums dubbelspontad plank. När man byggde en dylik villa, reste man sedan syllarna lagts, 4×4 engelska tums hörnstolpar, som skräspikades i syllarna. På 16 tums mellanrum restes och skräspikades 2×4 tums s. k. stolpar. Alla bärningarna utgjordes av 2×6 tums plankor. På yttersidan spikades vrakbräder, därefter papp och utanpå detta liggboards. Takbeläggningen utgjordes av spån. På innersidan spikades ribbor med ett litet, 5—8 mm., avstånd från varandra. Ribborna voro omkring 1—1.5 tum breda, 16 tum långa och 5—8 mm. tjocka. När påspikningen var färdig, reveterades huset invändigt med vanlig cementblandning och avputsades med en blandning av kalk, gips och krossad marmor. Standardvillan upptog två våningar med källare, i vilken fanns W. C. Första våningen bestod av hall, stort dagligrum, och ett särdeles praktiskt inrättat kök, som vanligen även användes till matrum. Köket hade sin egen ingång. Från hallen ledde en trappa upp till andra våningen, som bestod av ett större och två mindre rum; det större avsett till sängkammare för far och mor, de mindre rummen till barnens rum. Framför hela huset, som alltid hade kortsidan åt gatan, löpte en rymlig veranda. Under söndagar och ljumma aftnar, sedan husfadern kommit från sitt arbete, såg man familjen samlas på verandan. Husfadern läste sin tidning, barnen sysslade

* Red. är i flera punkter av annan mening än artikelförfattaren. Upplysningsvis kunna vi nämna, att om varken stads- hus, konserthus eller andra storartade och stilsköna byggnader blivit uppförda i Stockholm, så skulle vi i denna stund säkerligen ändå icke befunnit oss i ett annat läge angående bostadslägenheter för mindre bemedlade. Stadsfullmäktiges beslut av den 18 januari i år ger oss bl. a. ett vittnesbörd därom.

med sina skoluppgifter eller lekar och husmodern med något handarbete.

Detta var inte något undantagsfall; hundraden, för att inte säga tusenden, dylika arbetarhem har jag sett i olika städer och samhällen. Alla, eller nästan alla, voro standardhus, så att när man sett ett och tagit reda på byggnadssätt, inredning och kostnad, kunde man de andra utantill. — Blev inte ett sådant hus kallt och dragigt och därigenom obeboeligt? Visst inte!

Mellan ytter- och innerväggen bildades ju ett luftfyllt mellanrum, som särdeles väl motstod vinterkylan. De amerikanska vintrarna äro nämligen särdeles vassa i östern.

Ofta frågade jag: "Men är inte hela denna bostadsproduktion en kolossal humbug? En sådan villa står väl några år, och efter en ordentlig vindpust åker den omkull, och arbetaren har förlorat sina pengar?" Svaret blev alltid detta: "Ni européer äro så ohyggligt konservativa, när det gäller att bygga bostäder, vilken samhällsuppfattning ni än ha för övrigt. Ni bygga så, att huset står i 200 år. Men när 50 år ha gått, måste ni börja reparera och restaurera huset in- och utvändigt och det så grundligt, att kostnaden blir ungefär lika stor, som om ni byggde nytt. Vi bygga så att huset står, n. b. om vi slippa cykloner och liknande oväder, i 30 à 40 år. Då river vi ner alltsamman och bygga nytt, ty då är byggnadstekniken något helt annat än i dag. Vad vi i dag anse för moderna bekvämligheter, det är någonting oerhövt besvärligt och efterblivet om 30—40 år. Utvecklingen har hittills visat oss detta, och installationen av dylika moderna bekvämligheter i ett gammalt hus kostar mer än det smakar. No sir, kom inte och säg oss att vår bostadspolitik är humbug. Den är up to date, och alla arbetare kunna bo människovärdigt i Amerika. I Europa är det blott de välsituerade, som ha ett drägligt hem. 'Humbug' är tillämpligt på de europeiska arbetarhemmen."

Måste man ej ge amerikanarna rätt?

Men varför i herrans namn tillämpar man ej här hemma dylika

metoder vid bostadsproduktionen, den enskilda såväl som den offentliga?

Det är riktigt rörande att höra våra kulturella och sociala experter tala om — i sina föreläsningar — huru de varit i Amerika och studerat det och det och räkna upp och klassificera alltsamman. Men var ha vi de positiva förslagen, var den lärdom, som de skulle föra med sig hem och omsätta i det praktiska livet? Varför ha ej våra byggmästare och arkitekter, som säkerligen väl känna till här omtalade fakta, åtminstone börjat experimentera med det amerikanska bostadsbyggandet som föredöme?

Det är blott några svensk-amerikanska snickare, som, när de återvänt till Sverige, byggt sig hem efter mönstret därute. Jag känner personligen till åtskilliga sådana fall, och alla ha de slagit väl ut i alla avseenden. I Arvika t. ex. finns ett sådant hus uppfört i 3—4 våningar. 3—4 rum i det huset kosta 20 kr. pr månad, andra platser att förtiga. Det kan invändas: "Ja, detta var före kriget, men nu är allting mycket dyrare i Amerika, icke minst på bostadsproduktionens område." Det vet jag också, och jag vet, att compensationen i arbetarnas avlöning fullt ut uppväger fördyringen av livsmedel och bostad.

En kultur, som ej den stora massan kan bli delaktig av, har intet existensberättigande — detta inte minst på ifrågavarande område. Jag upprepar det: det är ovärdigt staten eller primärsamhället, att en arbetarfamilj skall ha mindre än 2 rum och kök till hem, detta oavsett om husfadern har stadigvarande arbete eller ej. Samhället måste obönhörligt krävas på detta.

Ett gott hem betyder så oändligt mycket. Först i detta kan personlighetsvärdet utvecklas, först i detta vaknar socialt medvetande, först där förvärvas sinnesro och jämvikt. Och det betyder framför allt ett livskraftigare framtida släkte.

Sök stipendier ur bildningsfonden.

Ytterligare utdrag ur ett prospekt, näml. från Åsa folkhögskola, adr. Sköldinge: kursavgift 25 kr., inackorderingsavgift 60 kr. pr månad. Statsstipendier åt mindre bemedlade elever 15 kr. pr månad, åt obemedlade 30 kr. pr månad. Begär prospekt!

Bröllopet på Väktarmon.

Av Gust. Hedenvind-E—n.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

III.

Så sänkte han sin blick i elden och försjönk åter i frånvarande tankar — som om han icke ens hört svaret på den fråga, han framställt. —

Och man undrade vad denne kringvandrande flöjtblåsare från det land, där alla vindar hörde hemma, kunde ha gjort hennes bekantskap, men frågade honom icke. Ty han såg inte just ut att vara av den sortens folk, som älskade att besvara frågor — förresten angick det ingen, varför han frågade efter henne. — Den, som bodde vid allmän väg och aldrig stängde förstugudörren, blev alltid bekant med folk. Och Thora hade väl stoppat strumporna åt vägfärdare, som en annan knappast sett skymten av. Hennes namn kunde man höra nämnas på krogar i Namos och Östersund lika bekant som hemma på Gäddede, och en flöjtblåsare bar väl inte på sämsta öronen! — —

Så föll första snön, och det var icke längre väder att blåsa flöjt på gårdarna. Då kom en rödingsfiskare från Blåsjön och steg in hos kyrkvaktaren, kastade ned sin ryggsäck med de frusna fiskarna i vid dörren och skakade snön av luvan, tinade så rimfrosten ur sitt skägg och slog sig ned vid spisen och berättade, att han sett vargspår hart nära byn. Så att det komme att bli en hård vinter — för det betydde alltid hård vinter, när rovdjur så tidigt ströko omkring byarna. Dessutom hade han sett spår efter en man, som måste ha varit antingen osäker på vägen till Väktarmon eller också mycket tveksam rörande målet för sin färd. Ty ej mindre än fyra gånger, sista gången efter mer än en fjärdingsväg, hade han vänt åter till byn, innan han kunnat fortsätta vägen vidare. Så visade nysnön, och den ljög inte för en, som var van att "röcka" spår i snö som ofrusen mossas. —

Men nu hördes inte mer den lytte flöjtblåsarens spel — det var väl för kallt nu åt hans fingrar. Kanske hade han också dragit sina färde — lika obemärkt som han kommit! Och när flöjten liksom säckpipan och tungan tystnat så var ju dess toner blott ett minne — ett minne blott. —

Som vanligt satt Thora även denna kulna afton och kardade gethår. Elden brann högt, och glödande kol sprutto stundom ned i hårkorgen, så det fräste och osade bränt. På den stora spishällen sutto småflickorna och lekte med stenar och kottar — de hade icke bättre leksaker, inbillningen förvandlade dock stenarna än till getter och får, kor och hästar — än till utsökta maträtter eller ståtliga hus.

Och mitt på golvet låg vallhunden med nosen på korslagda tassar och sov som vanligt med ena örat spetsat för det minsta ljud och ena ögat öppet. —

Men hur det var begynte borsten resa sig efter hans rygg. Så kastade han plötsligt upp huvudet och begynte morra djupt i halsen, sprang i nästa stund upp och rusade skällande mot dörren. —

Vad kunde han väl varsla för något? —

Thora upphörde med att karda och kastade sina flåtor bak över axlarna, lyssnade och hörde verkligen något, som liknade steg på gården.

Alltså någon, som kom! Vem kunde det vara? — Så dags och vid denna årstid, då aldrig en människa hade sin väg över Väktarmon.

Så reste hon sig och sopade med handen hastigt bort det mesta gethåret från sin kjortel, gick sedan bort till dörren och befallde hunden att tiga, därunder pekande bort under bordet. varest han alltid hade sin plats, när tystnad påbjöds. Och han lommade

iväg dit, med svansen hängande, men ryggborsten allt jämt hög som på en abborre och en mullrande, hotfull morrning djupt nere i halsen.

Då öppnades i samma stund dörren och en liten, låghalt man steg över tröskeln. Hans skägg var förvandlat till ett enda stycke is liksom håret, vilket hängde långt nedom huvans bräm. Ur barmen av hans rock stack munstycket av en flöjt upp — hans pjäxor knastrade frusna, hans blick var ängslig och irrande. Och han såg ut som om han varit jagad — förföljd och sökt skydd här — såg upp på Thora som om han velat framställa en bön, men tycktes vara allt för andfådd att kunna uttala den — såg i nästa stund bort mot barnen på spishällen, men blott för att bli än mera andtruten och ängslig, föreföll det.

Men så grep han bäst det var, plötsligt och nervöst hennes ena hand i båda sina och sporde i nästa stund ivrigt och i en ton nästan som om det gällt hans arma liv — om hon då icke alls kände igen honom? — Hon såg ju så undrande och frågan-

V. Leibi: TRE KVINNOR I KYRKAN.

de ut! Men det var så sant — hans frusna skägg och trasiga habit! Aek, så dömde livet den, som predikade ett, men gjorde ett annat — så jagade samvetet den, som bröt sönder lagens tavlor och trampade på sin övertygelse. Han hade förlorat sin Gud, men förgäves undflytt hans vrede — förlorat sin Skapare, men måst återvända till henne, som med sin ljuvhet övertunnit hans förnekelse och bragt honom en sorg så djup som avgrunden, samtidigt dock ett minne ljuvt som en aldrig tystnande sång över ett stilla vatten. Så hade det gått honom — han, som förlorat allt, allt, utom det oförgätliga minnet av de lössläppta lidelsernas segerfanfarer genom ett förnedrat väsen! Hur hade han ej tvekat på återvägen! — Han hade förlorat sin Gud, men nu äntligen återfunnit henne — välsignad var denna afton! Och dock — långt mera än välsignelse voro dessa barn med sina oskuldsfulla ögon så fulla av undran och fråga. Långt mera än välsignelse — aftonens glädje, morgondagens hopp. Vem hade hjärta att sätta sig till doms över deras ursprung! —

Thora fattade dock icke mycket av innebörden i denna hans utgjutelse. Förundran och förvåning hade redan från första ögonblicket lagt broms på hennes förstånd. Men här drog hon honom fram i eldskenet, såg honom länge och forskande in i ögonen och fann så slutligen ord till sin häpnad. —

Var det då verkligen han — Salomon — herr Salomon, som hon alltid tänkt på under dessa år — när hon om somrarna mjölkat getterna på gärdet, om höstarna satt snaror i skogen, om vintrarna kardat och spunnit gethår framför brasan! — Aek, såg det ej ut som var det verkligen sant som ordspråket sade, att hjärtats innersta önskan alltid var till hälften uppfylld och stundom helt uppfylld såsom ett infriat löfte. —

Och det blev nu en välkomstkväll som aldrig tillförne i detta torp på Väktarmon — dämpat flöjtspel, medan ett par ripor kokades i den hängande kitteln och Thora gräddade glödkakor. Barnen höllo armarna om varandra och lyssnade förundrade — hunden luktade på främlingens ben och eldkol sprutto stundom långt fram på golvet. —

(Forts.)

Vårt studiearbete.

Bland människor, som aldrig deltagit i något studiearbete, möter man vanligtvis den uppfattningen, att detta arbete är något förfärligt tråkigt och i all synnerhet vissa ämnen anses som alldeles särskilt torra och tråkiga. Ja, det enda ämne som möjligtvis skulle kunna komma ifråga, är skönlitteratur, men man är vanligtvis inte böjd för ordnat studium i den frågan heller. Det är dock inte nödvändigt att göra studiecirklarbetet tråkigt även om man studerar så praktiska saker som kommunalkunskap, nationalekonomi, svenska språket etc. och jag vill som bevis härför citera ett av Ernst Oppman i en artikel i Värmlands Folkblad skisserat förslag till program för ett studiecirkelmöte i svenska språket, som med vissa variationer kan användas av våra cirklar i modersmålet över hela landet:

”På Brunnsviksmaner sjunges först en sång med kraft och kläm, ty sången har en sådan underbar förmåga att liva och värma. Därefter komma skrivböcker och pennor fram. Det är så, att cirkeln i år studerar svenska språket under folkskol-lärare Brobäcks ledning. Till kvällens möte hade cirkelmedlemmarna fått i uppdrag att skriva en uppsats över ämnet ”Kunskap är makt”, och nu genomgås uppsatserna en efter en. Fel och förtjänster hos dem diskuteras, dels med hänsyn till språket och dels med avseende på innehåll. Något betyg utdelas ej utan respektive författare få taga åt sig efter behag av både kritiken och berömmet.

Studieledaren tager nu fram en svenska språkets övningsbok och väljer ut ett stycke, som är en direkt fortsättning på föregående mötes skrivövning. Stycket består uteslutande av text, inga som helst skiljetecken äro utsatta, ej heller de olika meningarna äro markerade. I kväll är det Oskar Larssons tur att diktera, varför han erhåller boken. Diktamen börjar. Tio pennor sättas med ens i rörelse i medhavda övningsböcker. Skrivningen går undan med en väldig fart och om en kvart eller tjugominuter är stycket avskrivet. Var och en för sig går nu löst på sitt verk, sätter ut skiljetecken efter bästa förstånd, och när detta är gjort, blir det skrivna föremål för gemensam tortyr. Diktatorn läser upp, vad han anser vara första meningen, anger vilket skiljetecken som skall stå i slutet, plockar ut de olika satsdelarna, säger ifrån var komma skall vara o. s. v. Ordet är nu fritt och en och annan kanske intages av oppositionslusta mot föredragandens uppfattning. Resonemanget bjuder ofta på roande poänger och till slut ha alla klart för sig, hur det skall vara och i tvistiga fall böjer man sig för studieledarens utlåtande. Nästa man fortsätter med nästa mening på samma sätt och så undan för undan, tills stycket är genomgånget. De svåraste orden

ha även bokstaverats för att få stavningen kontrollerad och så har man blivit en smula säkrare i den krångliga läran om vårt modersmåls behandling.

Nu har en dryg timme flugit sin kos, men ännu är inte kvällens program genomgånget. Som ett naturligt komplement till modersmålet skrivning hör läsningen av språket, sådant det formats av språkonstnärerna. Cirkeln har valt att studera Gustaf Frödings författarskap, lämpligt för värmlänningar. Frödings diktning har blivit uppdelad på tio möten. Dikterna ha grupperats med hänsyn till deras karaktär och innehåll. Två kvällar äro anslagna till värmlandsdikterna. Till kvällens möte har Lars Sjökvist utsetts att vara den föredragande och har för den skull hemma studerat ”Värmländska lärtar”. Innan färden företages in i diktens underbara och sköna värld, stämmas sinna genom att ”Värmlandsvisan” sjunges gemensamt. Lars läser nu upp ”Strövtåg i hembygden” och söker sedan att analysera dikten, pekande på det vackra och stämningfulla i den av ljusa, solskensmåttade barndomsminnen rika dungen, där göken gol och små töser sprungit att plocka dungen bärr. Snart är samtalet i full gång kring dikten, den ene ser ett, den andre ett annat, och snart framstår dikten som ett levande, gripande uttryck för en varm och guldäta hembygdskänsla hos en äkta Värmländsson. Därpå läses ”Vackert väder” och ”Vallarelåt”, bägge dikterna fyllda av intensiv sol- och skogsstämning, typisk Värmlandsnatur. Från naturdiktningen går man över till människorna. Så föredrages ”Äkten-skapsfrågan”. ”Det var dans bort i vägen”, ”Elin i Hagen”, ”Lars i Kuja”, ”Jäger Malms hustrur”, ”Nils Uttermans herrgälsfal” m. fl. Efter varje uppläst dikt följer ett samtal. Snart är man överens om att Fröding är den bome mästararen i konsten att ställa upp ett problem, att måla en värmlänning på ont och gott, med förtjänster och fel, att framställa den ”felande” i ett så försonande skimmer som möjligt — vem har överhuvudtaget ett mildare och skonsammare hjärta än Fröding? — eller när skalden vill måla sig själv i sina strofer. Behållningen av samtalet: det blir levande för en, hur de klängskönaste melodier kunna komponeras av ord, ej av toner blott, hur livs levande ens själ och ens hembygd är tecknad i dikt på dikt och för varje sådan upptäckt fylles sinnet med en stilla glädje hur skalden kan sätta de finaste hjärtesträngar i dallring, strängar som kanske aldrig tillförne ljudit. Man får en djupare och innerligare förståelse för bristerna i ett människoliv, klarare och skarpare blick för egenheterna och motsatserna i värmländsk natur och folksjäl, som återspeglar och upprepar naturens finaste och våldsamaste skiftningar, med ett ord, man känner sig intimt höra ihop med denna natur och detta folk, man känner, att man är förenad med himmets jord genom tusen osynliga trådar, att man är barn av den bygd som sett en födas.

Sångerna ”Tre trallande jäntor” och ”Tinga lill” sjungas med känsla och värme och programet är genomgånget. Uppgifter för nästa möte utdelas. Uppsatsämnet blir: ”Jäger Malms hustrur” och Peter Karlsson skall föredraga en del av Frödings raggler. Till sist får var och en med sig hem en eller två för honom obekanta böcker. Frödingslitteraturen är särskilt efterfrågad och så kommer man överens om att om fjorton dagar mötas igen.”

Int. Kvinnoförbundets fredsvecka.

Liksom föregående år har Int. Kvinnoförbundet för fred och frihet även i år anordnat en upplysningsvecka den 7—13 januari, vid vilken fredsfrågan belysts av olika talare och ur olika synpunkter. Främst på dagordningen har stått skapandet av en ny mentalitet, och statsminister Sandler gav i sitt tal vid fredsveckans öppnande särskild understrykning åt denna andliga faktor i det han yttrade:

”Det väljer jag ut framför annat — emedan kvinnornas insats i det offentliga borde just i detta stycke bära en god frukt. Därmed är alls inte meningen framställa saken, som bleve världen en fredens lustgård, bara alla tyglar samlades i mjuka kvinnohänder. Det kan nog finnas grund — även vad fredsfrågan angår — för att önska, då kvinnorna nu alltmer deltaga i allmänna angelägenheter: måtte de bara inte bli alltför lika männen.

Men sådant till trots, vi hoppas något nytt, stort och befriande av kvinnornas medvetna insatser just ifråga om ett för fredens sak tjänligare mänskligt sinnelag. Vi män vänta och begära av vår tids kvinnor, att den nya generation de föda och fostra skall lika starkt känna behovet att vandra på en åt freden tryggad jord som att andas frihetens luft.”

Man fick dock under de olika föreläsningarna och diskussionerna liksom en förätad känsla av hur oerhört svårt detta problem är, och hur långt avlägsna vi ännu äro från det mänskliga sinnelag som endast tjänar fredens sak. Särskilt starkt blev detta intryck när ämnet fred inom näringslivet behandlades. Frågan fick en saklig belysning både ur arbetare- och arbetsgivaresynpunkt (arbetsgivarnas representant kanske dock litet överdrev syndikalisternas betydelse), så att man riktigt förstod att här var det klara kalla fakta som lades fram, och de voro verkligen inte hoppingivande. Man kunde inte under de timmar denna fråga behandlades frigöra sig från den tanken: hur ska man tänka sig fred mellan de olika nationerna, när det är så oerhört svårt skapa fred inom nationerna, som ju borde vara en mycket mindre invecklad fråga? Men tanken fördes också till den uppgift som mänskligt att se, är den enda vägen ut ur

Detta program är ju mycket lokalt betonat, men med litet fantasi kan det varieras i oändlighet och bevisar väl ändå att ett studium av svenska språket inte bara behöver bestå av inpluggande av satsdelar, tempus och rättskrivning, utan även kan innehålla förströanda poänger. och det är också ett studium, som är ganska nödvändigt.

H. F—d.

krigstillståndet inom näringslivet, den ekonomiska demokratis genomförande.

Helt naturligt vid en sådan upplysningsvecka behandlades även Nationernas förbund, och vi fingo del av de svårigheter denna institution har att kämpa med, men även av den optimism som besjalar dem som deltaga i detta arbete, i vilket de se en väg fram till fred i världen och ordnade internationella förhållanden.

Undervisnings- och uppfostringsfrågor ägnades ingående behandling samt även det intellektuella samarbetet mellan nationerna, pressens uppgift vid skapandet av en ny mentalitet, parlamenten och freden, arbetarinternationalen och Nationernas förbund, nya strömningar inom modern skönlitteratur, rättsmoralen inom det offentliga livet m. fl.

Särskilt intressant var nationalekonomernas behandling av de ekonomiska faktorerna och världsfreden. Om man inte visste det förut så fick man här i otvetydiga ordalag uttalat, att en alltför stor folkökning med därav följande trängsel kring försörjningsmöjligheterna, är ett irritationsmoment, som inte får alltför mycket förbises, varför det bör vara en angelägen sak för en nation att hålla sin folkökning inom behöriga gränser.

Om man till sist skulle våga sig på ett slutomdöme om denna fredsvecka, så måste det ju bli, att den varit intressant och upplysande och kanhända även för många av deltagarna bringat ljus i förut dunkla frågor, trots att den som hade förmånen få deltaga i förra årets fredsvecka fick ett mycket starkare intryck av denna, detta kanske delvis beroende av att idén då var ny. Men kvar står dock frågan: Hur tjäna kvinnorna fredssaken effektivast? Är det tillräckligt endast med passiv pacifism?

Skola vi infria den förhoppning, som statsministern i sitt hälsningstal gjorde sig till tolk för, att kvinnorna verkligen skola kunna uträtta något för fredens sak, måste vi då inte se till att vi inte endast uttala vår vilja utan även att vi omsätta den i positivt arbete?

Inte så att vi skola inrikta oss på ”att samla alla tyglar i mjuka kvinnohänder”, men kvinnorna måste lära sig att i större utsträckning än vad nu är fallet ta sitt ansvar av den politiska utvecklingen och de måste göra detta på ett sådant sätt, att det främjar fredens sak.

H. F—d.

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

Vid supplementsval den 15 sislidende december till stadsfullmäktige i Karlskrona invaldes efter en förutvarande manlig medlem fru Hulda Samuelsson (soc.).

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Göteborg.

Vid Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb senaste möte diskuterades bl. a. den av riksdagsman Lindberg under föregående riksdag väckta motionen ”Om utredning för åtgärder mot den gifta kvinnans innehav av statstjänst”. Motionen som på sin tid väckte kvinnornas synnerligen stora förvåning, var ännu ej glömd, och framkallade en livlig diskussion.

Samtliga talare riktade sig emot lagstiftning i ärendet och betonade, att den gifta kvinnan på den öppna arbetsmarknaden icke i den grad, som man gjort sig till tolk för, har sådan betydelse på arbetstillfällena, att för densamma skulle behövas lagstiftning. Vill man så nog syna de statliga verken, kunde man ju börja med att avskilja de ämbetsmän med goda löner från en del extra bra betalt arbeten. Ginge man rationellt tillväga härvidlag, vunnos nog mera än att grina över den gifta kvinnan.

Talarna hade den uppfattningen att en kvinna som gifter sig, får hem och familj, är så beskaffad av natur och miljö, att hon ej enbart för snöd vinnings skull varken i statens verk eller annorstädes uppehåller en plats. Djupare orsaker ligga nog till grund för hennes handlingsätt.

Vad det gäller lärarekåren o. dyl., kan väl en flerårig tjänst med åtföljande pensionsavgifter, studieskulder m. m. vara anledning nog. Enahanda ställer sig nog de kommunala platserna. Ingen kan väl heller inbilla sig att ett gift kvinnligt bi-träde står i en butik från morgon till kväll, utan behov, eller att en tvätt-hustru står i andras brygghus för sitt nöjes skull. Men för dessa senare arbeten stiftas säkert inga lagar.

Inga uttalanden gjordes f. n.

Klubben har ju förut bestämt riktat sig mot den illojala konkurrensen på arbetsmarknaden, där både kvinnor och män stjäl arbetstillfällena genom att erbjuda sina tjänster till priser, som understiga stipulerat normalpris.

Ref.

Från Munkfors.

Munkfors soc.-dem. kvinnoklubb firade den 13 januari sitt årsmöte.

Mötet öppnades med unisont avsjungande av kvinnosången, varefter revisions- och årsberättelserna upplästes och godkändes samt ansvarsfrihet beviljades. Klubben har under året hållit ett offentligt föredrag med fru Disa Västberg som talare över ämnet: ”Arbetarkvinnornas nutidsuppgifter”. Ett kamratmöte med närliggande klubbar och arbetarkommuner har även anordnats samt två basarer, den ena till förmån för Folkets-hus-föreningen.

Av diskussionsfrågor, som under året behandlats, må nämnas: Nykterhetsfrågan, Bildningsfrågan, Kooperationen m. fl.;

Försäkra Ert Liv i Folket

den senare tillsammans med arbetarekommunen, som vi senare skola återkomma till, ty kooperations nya tycks ännu vara mycket litet förstådd bland våra kvinnor.

Klubben har även haft glädjen få in en stipendiat vid Fogelstads kvinnliga medborgarskola. Om man i större utsträckning kunde tillgodogöra sig de tillfällen till bildning och själsodling, som numera stå arbetarkvinnorna till buds, så tror jag vi skulle vinna mycket därpå. Ty utan kunskap och bildning kan aldrig arbetarklassen nå sitt drömda mål. Må vi kvinnor beakta den saken mera hädanefter än hittills.

Av Morgonbris har försålts 425 ex.

Med anledning av internationella kvinnodagen hölls samkväm med intresserade inbjudna. 5 nya medlemmar antecknades för medlemskap i klubben.

Till ordförande för innevarande år omvaldes fru Augusta Lind, till kommissionär för Morgonbris fru Johanna Blomström.

Med hälsning till alla kamrater, och med hopp om stor framgång i vårt arbete under det nya året, tecknar

E. B — m.

Från Avesta.

Avesta socialdemokratiska kvinnoklubb höll årsmöte onsdagen den 13 jan. Års- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet för det gångna året beviljades. Under året har hållits 10 ordinarie möten och 10 styrelsesammanträden. Dessutom en syföreningsauktion i samband med familjefest. I anledning av klubbens tvååriga tillvaro hölls en enkel familjefest, varvid förekom sång och deklamation samt bjödös samtliga närvarande på kaffe.

Ett gemensamt möte med Krylbo soc. dem. kvinnoklubb, Avesta koop. kvinnogille och Avesta soc. dem. ungdomsklubb har hållits för att diskutera frågan om upprättandet av ett förlösningshem i Avesta. Ett föredrag har hållits av landstingsman F. E. Friman om landstingen och dess uppgifter.

Under internationella kvinnoveckan hölls ett offentligt möte med föredrag av fru Ruth Gustafson från Stockholm över ämnet Social frihet. Vid mötet förekom musik och deklamation. Mötet var fåtaligt besökt, vilket ej länder kvinnorna i Avesta till heder. Nej, kvinnor, kamrater, ryck upp eder! Lägg bort slöheten. Anslut eder till kvinnoklubben och de soc. dem. idéerna och arbeta för bättre människovärde och jämlikhet med männen.

För att förbättra klubbens ekonomi har under året hållits en gammelbal. Av Morgonbris har försålts 220 ex.

Till styrelse för år 1926 valdes fruarna Elisabet Nyström, ordf., Edla Emanuelson, sekr. och korresp., Matilda Bergström, kassör, Anna Lundin, v. ordf., och Anna Fröberg, v. sekr. Till kommissionär för Morgonbris valdes fru Matilda Bergström.

Med hälsning till alla kamrater.

Ref.

Från Åhus.

Åhus kvinnliga diskussionsklubb har haft sitt årsmöte den 11 jan. under ordförandeskap av fru Alma Lovén, varvid föredrogs styrelse- och revisionsberättelserna för det gångna årets verksamhet.

Av styrelseberättelsen framgick att klubben under året hållit 12 ordinarie möten, därav 1 ordnat som samkväm med familjemedlemmarna inbjudna. Medlemsantalet var vid årets slut 27. Dessutom har under året hållits tvenne agitationsmöten, det ena på klubbens årsdag den 8 mars med föredrag av fru Marta Larsson, Malmö, och det andra på Internationella kvinnodagen den 18 okt. med föredrag av fru Olivia Nordgren, Trälleborg.

Av revisionsberättelsen framgick, att klubbens räkenskaper balanserat på kr. 523:22 med en behållning av: kontant i kassan kr. 44:88, inestående i bank kr. 130:08. Revisorernas förslag om full och tacksam ansvarsfrihet beviljades.

Till styrelseledamöter för år 1926 omvaldes enhälligt de avgående, nämligen fruarna Alma Lovén, Hilda Jönsson, Hilma Karlsson, Anna Ljungkvist och Bortilda Vestberg.

Revisorerna, Nelly Larsson, Olivia Hansson och Otilia Johansson samt deras suppleant, fru Henrietta Andersson, omvaldes ävenledes.

Klubben beslöt även att under våren 1926 anordna en serie om 6 föreläsningar från A. B. F. i Befolkningsfrågan m. fl. ämnen.

Med hälsning till alla klubbar.

Se kr.

Från Ämål.

Socialdemokratiska kvinnoklubben firade sin faninigningsfest lörd. den 5 dec. Lokalen var högtidligheten till ära vackert dekorerad med blommor och grönt, samt i mitten ett vackert dukat kaffebord.

Vår för sitt arbete energiske ordf., fru Hällander, hälsade med några ord kamrater och inbjudna partivänner hjärtligt välkomna. Därefter utförde den Knutssonska orkestern några vackra musikstycken, vilka mottogs med starka applåder. Sedan gav ordf. en historik över klubbens tillblivelse, samt för dess arbete hittills. Härav vill jag endast nämna, att enigheten och kamratkänslan vilar på de bästa grunder inom vår klubb. Härom vittnar just att så många arbetarkvinnor gått med i våra led och vi tro och hoppas att allt flera komma att sluta sig till oss under vårt samlingstecken. För närvarande äro vi omkr. 60 medl.

Vår högt uppskattade riksdagsledamot fru Nelly Thüring höll ett politiskt tal, som berörde flera av våra viktigaste frågor. Fru Thüring riktade också några ord till klubben, däri hon särskilt betonade, att genom enighet och samhörighet kan mycket vinnas och manade varje medl. att hålla tanken fäst vid målet för vår strävan samt alltid hålla vår fana i ära.

Därefter blottades fanan, som hälsades med Internationalen. Till fanans ära upp-

A. B. F:s anslag till nya cirklar och bibliotek.

För verksamhetsåret 1925—26 utgår A. B. F:s anslag till följande ändamål:

För bokinköp utgår anslag till den första cirkeln på plats där A. B. F. ej förut har något bibliotek, med samma belopp som cirkeln eget bidrag, dock högst kr. 25:— till en cirkel. Anslaget utgår i form av inbundna böcker.

Biblioteksmaterial. Till den första uppsättningen biblioteksmaterial erhålles A. B. F:s anslag med halva anskaffningskostnaden, dock högst kr. 50:— till ett bibliotek.

För båda dessa anslag gäller, att rekvisitioner skola insändas till Centralbyrån. Likvid behöves dock ej insändas, utan kan det rekvirerade erhållas mot postförskott med avdrag av A. B. F:s anslagsbelopp.

Till klubbstyrelserna.

De klubbstyrelser som ännu ej besvarat de av förbundsstyrelsen utsända frågeformulären, ombedes göra detta omgående.

Förbundsstyrelsen.

lästes tvenne tillfällighetsdikter, författade av partikamrater.

Ett flertal sånger sjöngos av N. O. V. kören under ledning av Dan Andén.

Från distriktet talade fru Tora Skoglund från Göteborg, meddelande att Ämåls kvinnoklubb är den näst största i distriktet. För arbetarekommunen talade dess ordf. hr Ivar Johnsson, vilken riktade några ord av erkännande till klubben för tid som gått samt önskade lycka i fortsättningen. Hr Ivan Larsson talade för Ungdomsklubben och uttryckte sitt och klubbens tack för samarbetet som varit mellan dessa klubbar och önskade att arbetet fortsatte i samma anda. För N. O. V. logen talade hr Dan Andén, som i några innehållsrika ord riktade en uppmaning att arbeta för ädla och ideella mål.

Till sist utbringades ett fyrfaldigt leve för A. S. K. K:s fana. Leve den!

Med kamrathälsning från Ämåls kvinnoklubb. Ref.

Från Södertälje.

Södertälje soc. dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte måndagen den 11 jan., varvid års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Klubbens inkomster och utgifter ha under året balanserat på kr. 835:12 och medlemsantalet är 33 godkända medlemmar. Av Morgonbris har försålts 435 ex. under året.

Klubben är representerad i fattigvårdsstyrelsen och barnavårdsnämnden samt i kommunalstyrelsen. Klubben har även deltagit med ombud i distriktets årsmöte och kamratmöte.

Till styrelse för kommande år äro valda: ordf. fru Anna Ericsson, omvald, v. ordf. fru Emy Johansson, nyvald, sekr. fru Frida Gustafsson, kassör fru Agnes Gustafsson samt v. sekr. fru Kerstin Köhler.

Efter mötets förhandlingar vidtog ett enkelt samkväm med sång och kaffe.

Ref.

Vetenskapliga fabrikationsmetoder och kooperativ distribution göra K. F:s margarin till en delikat och billig vara.

För våra medlemmar att beakta.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning har nu utsänt meddelande att dess allmänna utbildningskurs i år kommer att hållas å Önnestads folkhögskola i närheten av Kristianstad under tiden 12—28 juli. Till deltagande i densamma inbjudes studie- och ungdomsledare, präster, pastorer och predikanter, journalister, ledamöter av nykterhetsnämnder, funktionärer och andra ledande personer inom olika organisationer, samfund eller inrättningar, alkoholistanstalter etc.

Kursplanens definitiva utformning kommer att fastställas av Skolöverstyrelsen, som efter förslag av Centralförbundet jämval förordnar föreläsare, men redan nu kan följande preliminära kursplan meddelas:

I. Problemställningen. Alkoholproblemet i äldre tider (konsulenten hos Kungl. Skolöverstyrelsen fil. d:r Thorild Dahlgren); Det moderna samhällets utgestaltung och alkoholproblemets nya läge (förste folkskolinspektören fil. d:r Karl Nordlund); Alkoholfrågan ur etisk synpunkt (f. d. professorn teol. d:r M. Pfannenstill).

II. Alkoholens inverkan på individ och samhälle. Alkoholfrågan ur medicinsk synpunkt (professorn med. d:r Einar Sjövall); Alkoholkonsumtionen: omfattning, fördelning, kostnad (förste aktuarien hos Kungl. Kontrollstyrelsen fil. lic. Hans Gahn); Alkoholbrukets ekonomiska skadeverkningar på den enskilde och på familjen (kanslirådet i Kungl. Socialdepartementet, statens fattigvårdsinspektör G. H. von Koch); Alkoholbrukets som orsak till varnart hos barn och ungdom (t. f. byrådirektören i Kungl. Fängvårdsstyrelsen Eric Wijkmark); Alkoholbruk och brottslighet (densamme); Fylleriförseelserna (förste aktuarien Hans Gahn); Alkoholens nationalekonomiska och statsfinansiella verkningar (professorn fil. d:r och jur. kand. Emil Sommarin).

III. Kampen mot alkoholfaran. Undervisnings- och upplysningsarbetet för nykterhetens främjande (fil. d:r Thorild Dahlgren); Den organiserade nykterhetsrörelsen (densamme); Lagstiftningsåtgärder: historik, gällande lagstiftningsutformning (företvarande sekreteraren i Kungl. Nykterhetskommittén, rektorn fil. d:r Jalmar Furuskog); Gällande försäljningslagstiftning i dess praktiska tillämpning (t. f. överdirektören i Kungl. Kontrollstyrelsen fil. kand. Einar J:son Thulin); Alkoholistvårdsarbetet (t. f. byrådirektören Eric Wijkmark); Socialt reformarbete med särskild hänsyn till dess samband med alkoholfrågan (kanslirådet G. H. von Koch); Folkbildningsarbetet med särskild hänsyn till dess betydelse för nykterhetsarbetet (lektorn fil. kand. Oscar Olsson).

IV. Om missbruk av tobak och kaffe. (Professor Einar Sjövall).

V. Seminarieövningar under ledning av föreläsarna i resp. ämnen.

B. Stats- och tilläggsstipendier utdelas efter följande grunder:

1. Statsstipendier å 125 kr. till högst femtio kursdeltagare utbetalas med 95 kr.

under kursens lopp och med 30 kr. i den mån nedan omförmälda resumé i föreskriven tid överlämnats.

2. Tilläggsstipendier utbetalas av vissa sällskap till kursdeltagare, tillhörande resp. sällskap, till de belopp och enligt de villkor, som de anslagsbeviljande korporationerna själva bestämma och tillkännagiva.

C. Villkoren för tillträde till kursen och för erhållande av ovan angivna stipendier äro, att varje antagen kursdeltagare

1) bevisar samtliga föreläsningar och seminarieövningar;

2) deltar i det instruktionsmöte, som eventuellt kan komma att under tiden 29—31 juli anordnas såsom en fortsättning på kursen;

3) senast före augusti månads utgång till Centralförbundet insänder en efter resp. föreläsares anvisningar utarbetad kort resumé över undervisningen inom varje ämnesgrupp.

D. Ansökningshandlingar. Vid ansökan fogas uppgift om yrke, ålder, befattningar och förtroendeuppdrag, tidigare bevistade kurser, deltagande i nykterhetsarbetet, i arbetet inom andra sociala eller inom religiösa arbetsområden etc. Därest sökanden tillhör organisation eller samfund, bör även detta utsättas.

E. Ansökan ställes till Kungl. Skolöverstyrelsen och insändes till Centralförbundet, Tunnelgatan 19, Stockholm.

F. Ansökningsstid. Samtliga ansökningshandlingar skola vara insända senast 28 februari 1926.

G. Deltagare på egen bekostnad. Utöver de femtio stipendiaterna kunna ett begränsat antal sökande lämnas tillträde till kursen på egen bekostnad. Dylig ansökan bör till Centralförbundet ingivas senast 30 april 1926.

H. Övriga upplysningar. Varje antagen kursdeltagare erhåller mat å folkhögskolan till ett pris av 3 kr. pr dag. För bostad å folkhögskolan betalas för enskilt rum 15 kr. samt för delat rum 10 kr.

Som synes av inbjudan utgår till varje antagen deltagare ett statsstipendium av 125 kr., vilket beräknas gott räcka till mat och logi under själva kursen. Skulle därutöver något mindre bidrag kunna lämnas till resebidrag av organisation som den sökande tillhör, så kunde därigenom deltagande i kursen underlättas. Våra styrelser uppmanas därför att ta upp denna fråga till behandling på första möte och noga undersöka möjligheterna att sända deltagare till dessa särdeles värdefulla kurser. Alldeles särskilt borde denna fråga beaktas av klubbarna i den landsända där kursen hålles.

Därjämte anordnar Centralförbundet för nykterhetsundervisning under år 1926 sju allmänna upplysningskurser, vilka hållas å följande platser och tider:

N:r 128 i Söderköping 10—14 mars.

„ 129 i Åsheda 21—25 april.

„ 130 i Nederkalix 26—30 juni.

„ 131 i Klintehamn 25—29 augusti.

Åtgärder för att stimulera studieintresset bland kvinnorna.

Med anledning av det nedslående resultat, som en av A. B. F. pågående utredning angående kvinnornas deltagande i studiearbetet visar, nämligen att de kvinnliga deltagarnas antal i studiecirkelarna endast utgöra 15 procent, har kommittén för kvinnornas studiefråga vänt sig till de lokala bildningsutskotten med en förfrågan om dessa vilja göra något för att stimulera studieintresset bland kvinnorna.

Kommittén föreslår således att bildningsutskotten under den kommande hösten anordna föreläsningkurser i sådana ämnen, som särskilt intressera den stora mängden av kvinnorna, t. ex. barnavård, bostadshygien, befolkningsfrågan, födoämneslära, hälsolära, praktisk sjukvård etc., samt att bildningsutskotten redan nu försöka få till stånd cirkel i dessa eller eventuellt andra ämnen, som kvinnorna själva visa intresse för.

Det är att hoppas att våra kvinnoklubbar beakta detta förslag och där bildningsutskotten uraktlåta vidtaga några åtgärder, ge dem en påstötning om nödvändigheten av att sådana kurser och cirkel verkligen komma till stånd.

För att vara säker om att bli delaktig av statsanslaget, som ju är mycket begränsat, bör ansökan om föreläsningkurser för hösten insändas snarast möjligt. H. F—d.

Esperanto-Grammatik av läroverksadjunkten Nils Nordlund. Pris kr. 1:50. Nyckel (10,000 ord) till esperanto av samma förf. Pris 1 kr. å förf:s förlag, Kristianstad.

Dessa arbeten, som erhållit goda vitsord, torde vara av intresse för alla, som intressera sig för esperanto.

N:r 132 i Sveg 12—16 september.

„ 133 i Falköping 13—17 oktober.

„ 134 i Falun 3—7 november.

Till dessa allmänna upplysningskurser äger var och en tillträde. För erhållande av program och övriga upplysningar hänvisas till resp. kursers sekreterare. Kursavgiften är 5 kr.

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman, A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar)	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Rekvitioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.

Unga kvinnor,

som önska utbilda sig till sjuksköterskor, erhålla kostnadsfritt råd och anvisningar vid skriftlig hänvändelse till Svensk Sjuksköterskeförenings av 1910 Upplysningsbyrå, Kungstensgatan 20, Stockholm Va

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoffor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 2:dra torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Kungholmstorg 10. Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södra Förstäderas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i biblioteklokalen, Aspudden. Ordf. Sigrd Lundin, Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru Karin Käll, Narvavägen 5, Stockholm. Tel. Östermalm 36 14.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård, Billesholms gruva. Styrelsen.

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsd. och 4:de torsd. i varje månad kl. 7,8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Amalia Nilsson, Föreningsgatan 61, Landskrona.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37.

Styrelsen.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9.

Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.

Stockholm 1926. A.-B. Arbetarnes Tryckeri